

Централізована бібліотечна система
Деснянського району м. Києва

Бібліотека ім. Ю.Гагаріна для дітей

«КАЗКОВІ ОЗЕРА КАРПАТ»

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

*за культурно-історичним проектом ЦБС
«Пам'ятай! Відроди! Збережи!»*

Київ, 2018

ШАНОВНІ ДРУЗІ!

Пропонуємо Вашій увазі інформаційну довідку про озера українських Карпат, які поєднують в собі красу навколишніх гір та недоторкану чистоту природи. Магнетичні, оповиті легендами і загадками, часом небезпечні, вони приваблюють своєю холодною, невідступною та неповторною красою.

Матеріали в довідці розташовано за розділами:

- *типи озер за походженням;*
- *озера антропогенного походження;*
- *вулканічні озера;*
- *озера зсувного типу (загатні);*
- *льодовикові (карові) озера;*
- *список використаних матеріалів.*

В межах рубрик розташування - за алфавітом назв озер.

Збір інформації проведено за матеріалами бібліотеки ім. Ю. Гагаріна для дітей та сайтів Інтернету.

Видання розраховане на широке коло користувачів.

Укладач: Івашко Н.П.
Відповідальна за випуск: Зяліна Н.К.

Контактна інформація:

м. Київ, вул. Курчатова, 9/21,
тел.: 518-73-63,

bibliot.im.gagarina@ukr.net

веб-сторінка Десянської ЦБС
<http://desnabib.kiev.ua>

ТИПИ ОЗЕР ЗА ПОХОДЖЕННЯМ

На хребтах і в долинах Карпатських гір ховається більш ста тридцяти озер різноманітного походження.

Озера антропогенного походження виникли внаслідок просідання порід при видобутку солі з розташованих поблизу соляних копалин. Згодом улоговина заповнилася солоною водою.

Вулканічні озера, де вода заповнює вулканічні порожнечі (найчастіше кратери), які мають значну глибину. Іноді вода в вулканічних озерах має хімічний склад, який робить неможливим життя у воді. Такі озера часто підживлюються джерелами на великій глибині. Якщо почуєте, що "у місцевого озера немає дна" тому що воно дуже глибоке і неживе, швидше за все, це озеро вулканічне. В Україні такі озера зустрічаються лише в Закарпатті.

Озерасувного типу (загатні) утворилися внаслідок загачування русла річки природним способом (внаслідок зсуву або землетрусу). Таких озер в Українських Карпатах набагато більше, але вони менші за розмірами.

Льодовикові (карові) озера стали з'являтися в Карпатах в кінці льодовикового періоду. Теплішало, льодовик відступав, від нього відколювались величезні брили льоду. Лід танув, тала вода заповнювала вирізані льодовиком поглиблення, утворюючи озера. Часто в таких озерах вода має характерний зелений колір через розчинених в ній мінералів.

ОЗЕРА АНТРОПОГЕННОГО ПОХОДЖЕННЯ

*в перекладі- «породжений людиною» вплив на біосферу

Солотвинські озера

Закарпатська область,
Тячівський район

У мальовничих
Карпатах, є
невелике селище
Солотвино, де

знаходиться природне і одночасно рукотворне диво —
Солотвинські озера.

Температура води влітку в цих озерах сягає + 25-27°, а на дні зібрався товстий шар аспідно-чорної лікувальної гязі.

Окрім солоних, біля Солотвина є також йодовані та прісні озера. *Солотвинські озера* входять до «*Семи чудес Закарпаття*».

оз. «Кунігунда»

Закарпатська область,
Тячівський район

Найбільше
Солотвинське озеро
носить ім'я *угорської*
царівни Кунігунди, яка

була дружиною київського князя Ярополка.

Озеро утворилося внаслідок просідання шахти з видобутку кристалів солі в 1902 році.

Озеро неправильної форми з островом посередині. Глибина– 1-8м., площа поверхні-800 м². Концентрація солей – 146–150 %, підвищена концентрація іонів брому.

Кунігунду називають аналогом мертвого моря в Україні.

ВУЛКАНІЧНІ ОЗЕРА

оз. Липовецьке
Закарпатська область,
Хустський район

Високогірне *озеро*
Липовецьке, (друга назва
«Морське *око*»)
розташоване у північно-
східній частині гірського

масиву *Тупий* на висоті 526 метрів над рівнем моря, вулканічного походження. Площа 0,18га (за іншими даними – 0,3га), глибина – приблизно 45 метрів.

Холодна прозора вода озера заповнює воронкоподібну яму, яка виникла на місці бокового кратера згаслого вулкана. Озеро не має припливів і значних витоків, живиться підземними водами, що надходять з великих глибин.

«Синє озеро»

Закарпатська область, Мукачівський район

Синє озеро розташоване на південно-західних схилах гірського масиву *Синяк*, на висоті 600 м над рівнем моря. Площа озера – близько 2 га.

Озеро вулканічного походження, в ньому є 2 воронки. Вважається, що це кратери стародавнього вулкана, заповнені водою. Так як живить озеро сірководневе джерело, його води насичені корисними мінералами, які надають озеру приємний синюватий колір, але в ньому не водиться ні риба, ні земноводні, ні комахи.

В середині минулого століття *Синє озеро* було більше схожим на озеро, ніж на болото, але пройшли роки, екосистема регіону почала змінюватись. Як результат, - берега почали заростати очеретом. *Синє озеро* перетворилося на болото.

ОЗЕРА ЗСУВНОГО ТИПУ (ЗАГАТНІ)

оз. «Синевир»

Закарпатська область, Міжгірський район

Синевир — це найбільше озеро Карпат.

Розташоване озеро серед високих хребтів *Горган* на висоті близько 1 тис. метрів над рівнем моря.

Утворилося внаслідок потужного зсуву через землетрус.

Загальна площа озера становить 7 гектарів при його максимальній глибині цілих 22 метри. Тут неймовірно чиста вода, в якій видно рибу.

Синевир ділиться на дві ванни – південну (більш глибоку) і північну.

Вода в озері має досить специфічний смак – в ній відсутні хлориди.

Озеро входить до *Національного природного парку "Синевир"*.

ЛЬОДОВІКОВІ (КАРОВІ) ОЗЕРА

оз. Апшинець

Закарпатська область,
Рахівський район

Озеро Апшинець лежить на схилах карпатського хребта Свидовець на висоті 1487 м. над р. м.

Належить до масивів Апшинецького заказника. Площа озера 1,2 га., глибина до 3,3м. Вода прозора і чиста. Живиться озеро за допомогою атмосферних опадів та водою маленького струмка. Південно-західна частина озера зайнята осоково-сфагновим болотом.

Більш поширена назва озера - *Трояска*, дане на честь високогірної сусідки. Озеро дуже мальовниче, від нього недалеко йти до вершини хребта, де проглядається досить велика ділянка Карпат, включаючи Петрос з Говерлою.

оз. Бребенескул

Закарпатська область,
Рахівський район

Найвище озеро України розташоване в оточенні величних вершин Чорногорського хребта –

Бребенескул та *Гутин-Томнатик*на висоті 1801 м. над р.м.

Довжина озера – 147 м., ширина – 67 м. Найбільша глибина – 3,2 м.

Озеро овальної форми, лежить на дні льодовикового кару. Береги високі, з кам'яними осипищами.

Живиться атмосферними опадами і ґрунтовими водами. Вода чиста, блакитного відтінку, слабо мінералізована.

Незвичайна назва озера перекладається з румунської, як "барвінок", відображаючи яскравий колір Карпатської перлини.

Через особливості клімату та рельєфу озеро має капризний норів – навіть у травні біля озера може лежати сніг.

оз. Ворожеска

Закарпатська область,
Рахівський район
Карпатський біосферний
заповідник

Озеро *Ворожеска*
(інша назва –
Тритон) лежить на

схилах хребта *Свидовець*, на висоті 1460 м. над р. м.

Озеро поділене на дві водойми, що поєднуються між собою тонким струмком. Верхнє озеро має круглу форму (діаметр 95м., площа 0,7 га, глибина до 4,5м). Нижнє озеро, розташоване на 15м. нижче від верхнього, подовженої

форми (довжина 76м., ширина 28м., площа близько 0,2 га, глибина до 1,9м.).

Вода чиста, прозора, температура влітку +12°C. Температура води в озері влітку близько +16 градусів. Взимку озеро замерзає. Поповнюється оз. Ворожеска завдяки підземним джерелам та дощовим водам.

оз. Герешаська

(ін. назва Вишне-Герашаська, Догяска)

Закарпатська область,
Рахівський район

Льодовикове
високогірне озеро
Герешаська

причаїлося на схилі гори Догяска в оточенні вершин Свидовецького заповідного масиву на висоті 1577 м. над р. м. Площа - 1,2 га.

Це одне з найбільших високогірних озер. Улоговина має форму неправильного прямокутника. У порівнянні з іншими озерами, Догяска досить мутна і неглибока, всього до 1,2 м, а вода завжди холодна.

Обмежене широким моренним валом, озеро збирає чималу кількість талих вод. Щоб озеро не обміліло, 2012 року створили штучну дамбу.

Поруч з озером розташовано Драгобратський водоспад. Його висота становить 7 метрів. Озеро разом з водоспадом створює прекрасний природний ансамбль.

оз. «Марічейка»

Івано-Франківська область,
Верховинський район

Озеро розташоване на висоті 1500 метрів над рівнем моря в пологій довгастій западині на

північно-східному схилі гори *Шурин-Гропа* Чорногорського масиву.

Озеро досить велике, але неглибоке (площа 1 га, глибина до 0,8 м). Вода прісна, чиста. Живиться підземними та частково атмосферними водами. Також вода до озера надходить із джерел, що розташовані у підніжжі гірського схилу, вкритого брилами скельної породи.

Озеро Марічейка вважається одним з найцікавіших не тільки на території Карпат, але й на всій Україні. Воно охоплює природні комплекси з різноманітними ландшафтами й багатим рослинним покривом лісового й субальпійського поясів.

Озеро «Несамовите»

Івано-Франківська область.
Надвірнянський район

У підніжжя гори Туркул Чорногорського хребта, серед гігантських скель,

розташовано наймістичніше та найтаємничіше озеро Карпат.

На висоті 1750 м. н. р. м. майже на 0,3 га простягається озерний еліпс, глибина якого складає 1,5 метри.

Живиться це озеро за рахунок атмосферних вод та відрізняється грізною та непередбачуваною вдачею.

Природа тут неочікувана і нестримна, в будь-яку мить може початися гроза чи рясний дощ із градом. Якщо вірити народним розповідям, *Несамовите* – місце, де робиться погода на Чорногорі.

Озеро називається несамовитим, тому що увесь час хвилюється, навіть коли вітру зовсім немає.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ МАТЕРІАЛІВ:

1. **В Карпатах залишилося лише одне вулканічне озеро** [Електронний ресурс] // Закарпатський інформаційно-діловий портал uzhgorod.in. – Електронний текст. – Режим доступу: http://uzhgorod.in/ua/novini/2013/oktyabr/v_karpatah_zalishilosya_lishe_odne_vulkanichne_ozero_foto, вільний (дата звернення: 12.10.2013). – Назва з екрану. – Мова укр.
2. **Воропай, Л. І.** Українські Карпати [Текст] : фізико-географічний нарис / Л. І. Воропай, М. О. Куниця. – Київ : Радянська школа, 1968. – 168 с.
3. **Гірські озера Карпат** [Електронний ресурс] // Мередіан Карпат. – Електронний текст. – Режим

доступу: <http://merydian-karpat.com/karpaty/hirski-ozera-karpat/>, вільний (дата звернення: 2017). – Назва з екрану. – Мова укр.

4. **Гірські озера Карпат** [Електронний ресурс] // Сайт котеджного комплексу “Скита”. – Електронний текст. – Режим доступу: https://skyta.com.ua/news/Girski_ozera_Karpat.html, вільний (дата звернення: 2013-2018). – Назва з екрану. – Мова укр.
5. **10 озер Карпат** [Електронний ресурс] // Сайт туроператора "Відвідай". – Електронний текст. – Режим доступу: <https://vidviday.ua/blog/10-ozer-karpat/>, вільний (дата звернення: 15.06.2016). – Назва з екрану. – Мова укр.
6. **Закарпатська область [озеро Ворочівське, озеро Кунігунда, озеро Липовецьке, озеро Озірце, озеро Синевир]** // 500 чарівних куточків України, які варто відвідати : [путівник] / [уклад.: Т. І. Лагунова, Ю. В. Кашуба]. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2007.– С. 108, 115, 118, 120-121.
7. **Закарпатські озера визнані найгарнішими в Карпатах** [Електронний ресурс] // Сайт туристичної агенції “ТамТур”. – Електронний текст. – Режим доступу: <https://tamtour.com.ua/1355>, вільний (дата звернення: 19.08.2016). – Назва з екрану. – Мова укр.
8. **Липовецьке озеро** [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Електронний текст. – Режим доступу:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%B8%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%BE%D0%B7%D0%B5%D1%80%D0%BE, вільний (дата звернення: 15.12.2017). – Назва з екрану. – Мова укр.

9. **Морське око Синевиру** [Електронний ресурс] // Сайт “Мандруй Карпатами” – Електронний текст. – Режим доступу: <https://guide.karpaty.ua/uk/places/synevyr>, вільний (дата звернення: 18.04.2018). – Назва з екрану. – Мова укр.

10. **Не Синевиром єдиним: в мережі розповіли про найкрасивіші озера Карпат** [Електронний ресурс] // Голос Карпат : Закарпатське інформаційне суспільно-політичне інтернет-видання. – Електронний текст. – Режим доступу: https://goloskarpat.info/society/5a5757db44c24/?utm_content=031, вільний (дата звернення: 11.01.2018). – Назва з екрану. – Мова укр.

11. **Озеро Апшинець** [Електронний ресурс] // ТМ Карпати – Електронний текст. – Режим доступу: <https://guide.karpaty.ua/uk/places/apshynez>, вільний (дата звернення: 17.04.2018). – Назва з екрану – Мова укр.

12. **Озеро Бребенескул – Найвище озеро в Україні** [Електронний ресурс] // В-МАНДРИ. – Електронний текст. – Режим доступу: <https://v-mandry.com/brebeneskul-najvishhe-ozero-v->

укра%D1%97ni/, вільний (дата звернення: 2017). – Назва з екрану. – Мова укр.

13. **Основні типи озер** [Електронний ресурс] // Мандри : географія, природа, світ навколо нас.– Електронний текст. – Режим доступу:<http://webmandry.com.ua/osnovni-typu-ozer/>, вільний (дата звернення: 02.04.2016). – Назва з екрану. – Мова укр.

14. **15 найкрасивіших озер у Карпатах** [Електронний ресурс] // IGotoWorld: путівник по Україні. – Електронний текст. – Режим доступу: https://ua.igotoworld.com/ua/article/1109_samyekrasivye-ozera-v-karpatah.htm, вільний (дата звернення: 2017). – Назва з екрану. – Мова укр.

15. **П'ять озер Закарпаття: Чому інколи варто відмовитись від моря** [Електронний ресурс] // Depo.ua. – Електронний текст. – Режим доступу: <https://zak.depo.ua/ukr/zak/p-yat-ozer-zakarpattya-chomu-inkoli-varto-vidmovitis-vid-21052016150000>, вільний (дата звернення: 22.05.2016). – Назва з екрану. – Мова укр.

16. **Українське лікувальне озеро Кунігунда ніколи не замерзає і дозволяє відчутти невагомість** [Електронний ресурс] // Firtka.if.ua. – Електронний текст. – Режим доступу: <http://www.firtka.if.ua/blog/view/ukrainske-likuvalne-ozero-kunigunda-nikoli-ne-zamerzae-i-dozvolae-vidcuti->

nevagomist100586, вільний (дата звернення: 28.02.2016). – Назва з екране. – Мова укр.

17. **Хвацький, О.** Карпатські озера, які є раєм у шалену спеку [Електронний ресурс] // Патріоти України. – Електронний текст. – Режим доступу: <http://patrioty.org.ua/blogs/karpatski-ozera-i-aki-ie-raiem-u-shalenu-speku-foto-185695.html>, вільний (дата звернення: 04.08.2017). – Назва з екране. – Мова укр.
18. **Хромей, Л.** Озеро Синевир — легендарне та найбільше українське гірське озеро[Електронний ресурс] // Karpaty.life. – Електронний текст. – Режим доступу: <https://karpaty.life/uk/waterfalls-and-lakes/masyv-gorgany/ozero-sinevir.html>, вільний (дата звернення: 22.03.2016). – Назва з екрану. – Мова укр.
19. **Яке озеро називають «Морським оком»? [Синевир] [Текст] // Що? Як? Чому? Світ моєї України / ред. В. Г. Біляєв. – Харків : Сінтекс, 2003. – С. 96-97.**

